

בס"ד, ניסן תשפ"א

דבר תורה לפרשת שמיני – הרבנית נעמי שפירא

פרשתינו, פרשת שמיני פותחת ביום השמיני למילואים, היום אליו נשואות עיני עם ישראל, ועיני אהרון הכהן. זהו יום הכפרה לחטא העגל. היום שבו ה' יגלה לעיני כל שחטא בני ישראל נמחה, ושהם רצויים לפני המקום. האש שתדד מן השמיים תגלה את המחילה האלוקית ואת הקשר בין בני ישראל להקב"ה שלא יכול להינתק.

כמו שאמרנו בהגדה של פסח " על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו.. ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עוונותינו"

אותו יום שמיני למילואים, ראש חודש ניסן היה, יום שנטל עשר עטרות:

ראשון למעשה בראשית, ראשון לנשיאים, ראשון לכהונה, ראשון לעבודה, ראשון לירידת האש, ראשון לאכילת קדשים, ראשון לשכון שכינה, ראשון לברך את ישראל, ראשון לאיסור הבמות, ראשון לחדשים. (סדר עולם רבה).

משה מצווה על אהרון לקחת עגל לחטאת, ומפרשים (רש"י, ראב"ע) לכפר על חטא העגל. וכן בני ישראל הצטוו על שער עיזים לחטאת, ומפרש החזקוני "יבא שער עיזים וכפר על מעשה שער עיזים דיוסף".

והתכונה רבה, "כי היום ה' נראה אליכם". בנוסף לכפרה, ה' "ישרה שכינה במעשה ידיכם" (רש"י). יתגלה הקשר, תתגלה האפשרות הבלתי נתפסת של השראת שכינה בתחתונים, במעשה האדם.

אולם לשם כך צריך "זה הדבר אשר תעשו וירא עליכם עבוד ה' ". עם ישראל נדרש להתבטל אל דבר ה', ולעשות רק מכח הציווי "זה הדבר". אז "וירא אליכם כבוד ה' ". תיקון לחטא העגל שבו לא היתה שמיעה לדבר ה' אלא עבודה מתוך רצון אנושי, עבודה זרה.

עם כל זאת, משה נדרש לפנות אל אהרון ולומר לו "קרב אל המזבח ועשה את עולתך". למרות שלכאורה אהרון היה אמור, בהתאם לציווי ה', לקרב מעצמו, ללא הוראה מיוחדת. רש"י על המקום מסביר " שהיה אהרון בוש וירא לגשת, אמר לו משה: למה אתה בוש, לכך נבחרת"

הרמב"ן מאריך להסביר את אותה בושה... "כך אמר לו משה לאהרון. אחי, למה נבחרת להיות כהן גדול, לא שתשרת לפני המקום. הגס דעתך ובוא ועבוד עבודתך. ויש אומרים היה אהרון רואה את

המזבח כתבנית שור והיה מתירא ממנו, נכנס משה אצלו אמר לו אהרון אחי לא תירא ממה שאתה מתירא הגס דעתך ובוא וקרב אליו, לכך נאמר "קרב אל המזבח" ו"יקרב אל המזבח" בזריזות. וטעם זהכי בעבור שהיה אהרון קדוש ה' ואין בנפשו חטא זולת מעשה העגל, היה החטא ההוא קבוע לו במחשבתו, כענין שנאמר (תהילים נא ה) "וחטאתי נגדי תמיד" והיה נדמה לו כאילו צורת העגל שם מעכב בכפרותיו, ולכך אמר לו הגס דעתך שלא יהיה שפל רוח כל כך שכבר רצה אלוקים את מעשיו"

רגע לפני גילוי שכינה יש היסוס. בושה. משה מחזק את אהרון ואומר לו להגיס דעתו, ולבטוח בתשובה שעשה, לקרב אל ה' ולהקריב את חטאתו.

גם לאחר כל ההקרבה, וברכת אהרון את העם, האש לא יורדת. היא יורדת רק לאחר שמשה נכנס עם אהרון לאוהל מועד, ושם טוען לפני משה... "כיון שראה אהרון שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל, היה מצטער ואומר: יודע אני שכעס הקב"ה עלי, ובשבילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה: משה אחי, כך עשית לי שנכנסתי ונתביישתי, מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל. ויצאו ויברכו את העם, אמרו ויהי נועם ה' עלינו יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם" (רש"י ט כג')

אנחנו לומדים על התשובה הגדולה שעשו העם ואהרון. על ההיסוס הרב של אהרון, הבושה והחשש שמא מנע על ידי חטאו את ירידת האש מן השמיים.

על ההנחיה של משה, ועל הרחמים האלוקיים. וירידת האש מן השמיים.

לכאורה נראה מהמדרש שמביא הרמב"ן שהיסוסו של אהרון מוגזם. אולם, לאחר הקרבת כל הקרבנות, וברכת אהרון, היה צורך להיכנס שנית לאוהל מועד ולבקש רחמים כדי שתרד אש מן השמיים. היא לא יורדת מיד בסיום עבודת אהרון. אז אולי ההיסוס איננו מוגזם?

על ענין זה ניתן ללמוד מהשפת אמת על הפרשה (תר"מ).. "וכאשר חכמים הגידו על מאמר משה רבינו ע"ה למה אתה בוש לכך נבחרת בעבור שאתה בוש. והיינו, לאחר תיקון השלימות צריך להיות בטל לה' יתברך כי זה כל האדם. והבורא יתברך נתן חכמה לאדם להבין כח מלכותו יתברך וצריך האדם להשתוקק לזה שרוצה לקבל חכמה כדי לידע היאך לבטל את עצמו לפניו יתברך. וזהו שכתוב הן יראת ה' היא חכמה. ומי שתיקן כל קומתו ואחר כך כפף מלוא קומתו לפניו יתברך הוא עבד נאמן אשר בחר בו ה' יתברך"

הבושה העמוקה של אהרון, ויראתו שמא חטאתו מעכבת את השראת השכינה, הן המכשירות אותו לעמוד לשרת בקודש לפני ולפנים. להיות שליח העם לפני ה' יתברך בבית הבחירה, הבית שמתגלה בו בחירת ה' בנו על ידי כפרת עוונותינו.